

REFERAT Kommunalutvalget d. 09-06-2026

Møtedato Tirsdag d. 09. juni 2026 kl. 09:00

Møtested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Behandling av utvalgssak.....	9
Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 19.05.2026.....	10
Eierskapsmelding Kristiansand kommune 2026.....	12
Oppfølging av henvendelse fra havnestyret - utvikling av Lagmannsholmen.....	21
Kvartal 71 - Vestre del - Utbyggingsavtale - Utleggelse på høring.....	23
Utbyggingsprogram 2027-2030 - Høring vår/sommer 2026.....	27
Høringsuttalelse til forslag om forskrift om cruiseavgift.....	29
Referatsaker.....	37
Søknad om støtte til kartlegging og utvikling av O&M-base for havvind – Kongsgård havn.....	38

Sak .: Møtedokumenter

Vedlegg

Komplett innkalling Kommunalutvalget (09.06.2026)

Saksliste Kommunalutvalget 09.06.2026

PROTOKOLL KOMMUNALUTVALGET

Dato: 09.06.2026
Sted: Formannskapssalen
Behandlede saker: 25/26 - 30/26
Møtets varighet: Kl. 09.00 til 10.20
Møteleder: Ordfører Mathias Bernander

Til stede:

Mathias Bernander (H)
Norunn Tveiten Benestad (H)
Nicolai Østeby (H)
Charlotte Beckmann Finnestad (KRF)
Sigrun Sæther (KRF)
Tom Jørgensen (FRP)
Kenneth Mørk (AP)
Adriana Ruiz Parada (AP)
Tonje Jondahl Alvestad (SV)

Til stede fra administrasjonen:

Kommunedirektøren
Direktør for økonomi og virksomhetsstyring
Direktør for by- og stedsutvikling
Direktør for organisasjon og teknologi
Direktør for næring og NAV
Kommunalsjef for eierskap
Formannskapssekretæren

Presentasjon av 1. tertialrapport

Økonomi og virksomhetsstyring ved Terje Fjellvang

- Årsprognose 2026
- Status politiske økonomiske vedtak
- Budsjettendringer
- Budne fond
- Disposisjonsfond
- Verbalvedtak

Næring ved Bernt Jørgen Stray

- Årsprognose 2026
- Budsjettendringer
- Bundne fond
- Disposisjonsfond

Organisasjon og teknologi ved Kjell A. Kristiansen

- Årsprognose 2026
- Budsjettendringer
- Bundne fond
- Disposisjonsfond
- Verbalvedtak

By- og stedsutvikling ved Marit N. Borgenvik

- Årsprognose 2026
- Forventet budsjettavvik pr 31.12.26
- Prognose 2026
- Tiltak foreslått lagt inn i 1. tertial
- Disposisjonsfond
- Forslag til årsoppgjørdisposisjoner
- Disposisjonsfond etter 1. tertial
- Forpliktelser/forventet bruk fremover
- Investeringer
- Politisk økonomiske tiltak
- Varsel om mulig råvaremangel
- Hvilke tiltak som settes inn

25/26 Kommunalutvalgssak:
Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 19.05.2026
(ark.nr. 2026000041)

Kommunalutvalgets vedtak:

Kommunalutvalget godkjenner protokoll fra kommunalutvalgets møte
19.05.2026.
(Enst.)

26/26

Bystyresak:

Eierskapsmelding Kristiansand kommune 2026

(ark.nr. 2026004501)

Kommunalutvalgets vedtak:

Bystyret vedtar Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2026
(Enst.)

27/26

Kommunalutvalgssak:

**Oppfølging av henvendelse fra havnestyret - utvikling av
Lagmannsholmen**

(ark.nr. 2025019828)

Kommunalutvalgets vedtak:

Saken tas til orientering og Ordføreren bes følge opp kommunens eiersignaler på det kommende representantskapsmøtet i Kristiansand Havn IKS.

1. Kristiansand kommune ber om at styret har fokus på sin egen vedtatte strategiplan om å flytte containerhavnen i løpet av fireårsperioden, og bidrar til en prosess som muliggjør det.
2. Kristiansand kommune ber om det jobbes videre med prosessen knyttet til kompensasjonsgrunnlaget på bakgrunn av det foreliggende takstmandatet som fullføres med samlet avhending av området.
3. Kristiansand kommune presiserer igjen at styret forholder seg til at det ikke er aktuelt at Kristiansand havn IKS skal ha en rolle i byutviklingen av Lagmannsholmen.

(Enst.)

Forslag:

Ordfører Mathias Bernander, H, fremmet følgende forslag:

- «1. Kristiansand kommune ber om at styret har fokus på sin egen vedtatte strategiplan om å flytte containerhavnen i løpet av fireårsperioden, og bidrar til en prosess som muliggjør det.
2. Kristiansand kommune ber om det jobbes videre med prosessen knyttet til kompensasjonsgrunnlaget på bakgrunn av det foreliggende takstmandatet som fullføres med samlet avhending av området.
3. Kristiansand kommune presiserer igjen at styret forholder seg til at det ikke er aktuelt at Kristiansand havn IKS skal ha en rolle i byutviklingen av Lagmannsholmen.»

Voteringer:

Kommunedirektørens innstilling med ordfører Mathias Bernander, H, sitt forslag ble enstemmig vedtatt.

28/26 Kommunalutvalgssak:
Kvartal 71 - Vestre del - Utbyggingsavtale - Utleggelse på høring
(ark.nr. 2021017648)

Kommunalutvalgets vedtak:

Forslag til utbyggingsavtale for Kvartal 71 – Vestre del, datert 21.05.2026, legges ut til offentlig ettersyn.
(Enst.)

29/26 Formannskapssak:
Utbyggingsprogram 2027-2030 - Høring vår/sommer 2026
(ark.nr. 2026000107)

Kommunalutvalgets innstilling:

Utbyggingsprogram for 2027-2030 legges ut på høring i perioden juni – august 2026 med følgende prinsipper for inngåelse av utbyggingsavtaler, jfr. pbl. § 17-2:

- a. Kommunen skal for perioden 2027-2030 tilrettelegge for et byggevolum på ca. 750 boliger pr. år.
- b. Utbyggingsprogrammet og tabell over utbyggingsområder gir grunnlag for drøftelse av utbyggingsavtale, herunder vilkår i utbyggingsavtale.
- c. Utbyggingsområder som er i samsvar med gjeldende arealstrategi og arealplan prioriteres i forhold til tilrettelegging av infrastruktur.
- d. Kommunen skal som hovedregel ikke igangsette reguleringsplanarbeid for områder som ikke er tråd med gjeldende arealplan og ikke har nødvendig tilrettelagt infrastruktur.
- e. Ved oppstart av nye reguleringsplaner må områdene vurderes i forhold til status i kommuneplan, vedtatt arealstrategi og kapasitet på infrastruktur i området.
- f. Ved gjennomføring av reguleringsplaner skal kommunen vurdere tilrettelegging og bidrag til infrastruktur i henhold til prioriteringer i gjeldende kommuneplan

(Enst.)

30/26 Formannskapssak:
Høringsuttalelse til forslag om forskrift om cruiseavgift
(ark.nr. 2026012671)

Kommunalutvalgets innstilling:

Høringsuttalelsen til «Forslag til forskrift om cruiseavgift» sendes slik den kommer frem i saken.
(8/1)

Voteringer:

Kommunedirektørens innstilling ble vedtatt med 8 mot 1 stemme (FRP).

Referatsaker

Saknr	Arkivsak	Tittel
R-1/26	2026011378-1	Søknad om støtte til kartlegging og utvikling av O&M-base for havvind – Kongsgård havn

Møtet hevet.

Sak .: Behandling av utvalgssak

Sak 25/26: Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 19.05.2026

Vedlegg

Protokoll Kommunalutvalget 19.05.2026

Dato 29. mai 2026
Saksnr.: 2026000041-29
Saksbehandler Anne Lise H Aabø
Godkjent av Camilla Dunsæd

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
09.06.2026

Godkjenning av protokoll fra kommunalutvalgets møte 19.05.2026

Forslag til vedtak

[Kommunalutvalget godkjenner protokoll fra kommunalutvalgets møte
19.05.2026.](#)

Vedlegg:
Protokoll fra kommunalutvalgets møte 19.05.2026

Sak 26/26: Eierskapsmelding Kristiansand kommune 2026

Vedlegg

Vedtak byst, 17062026, Sak 59/26, Eierskapsmelding Kristiansand kommune 2026

Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2026

Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2021

Dato 22. april 2026
Saksnr.: 2026004501-4
Saksbehandler Tore Guttorm Knutsen
Godkjent av Terje Fjellvang
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Kommunalutvalget
Bystyret

Møtedato
09.06.2026
17.06.2026

Eierskapsmelding Kristiansand kommune 2026

Forslag til vedtak

[Bystyret vedtar Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2026](#)

Sammendrag

Etter kommuneloven § 26-1 skal kommunen minst en gang per valgperiode utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av bystyret. Kommunedirektøren orienterte kommunalutvalget om arbeidet med eierskapsmeldingen i sak 14/26.

I forrige valgperiode ble det lagt ned en betydelig innsats med å forankre prinsippene i eierskapsmeldingen, så vel politisk som mot selskapene, slik at den eksisterende eierskapsmeldingen i all hovedsak videreføres, men med enkelte justeringer. Endringene består hovedsakelig av følgende punkter:

- Kommunalutvalget anbefalte å innarbeide en egen del i eierskapsmeldingen hvor hensikt og begrunnelser for det kommunale eierskapet tydeliggjøres. Dette er innarbeidet i punkt 3 i eierskapsmeldingen, hvor formålet med det kommunale eierskapet er systematisert i ulike formålskategorier. De ulike selskapene er deretter innplassert i én eller flere formålskategorier.
- Anbefalingen om at det bør gjennomføres eiermøter i selskaper hvor kommunen har vesentlige eierinteresser, erstattes med en forventning om det i hovedsak bør gjennomføres eiermøter i alle selskaper hvor kommunen har eierinteresser.
- Det er gjort endringer i matrisen for anbefalte styrehonorarer, hvor satsene er oppregulert og avrundet basert på rammene i lønnsoppgjørene i tiden fra forrige eierskapsmelding.

Vedlegg:
Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2026
Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2021

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kommunen skal minst en gang per valgperiode utarbeide en eierskapsmelding, jfr. kommuneloven § 26-1. Denne skal vedtas av bystyret, og skal inneholde:

- kommunens prinsipper for eierstyring,
- en oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter hvor kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser og
- kommunens formål med eierinteressene eller tilsvarende interesser i virksomhetene.

I eierskapsmeldingen for Kristiansand kommune angis prinsippene for kommunes eierskap. Meldingen skal bidra til å bygge opp et helhetlig og forutsigbart eierskap. Målet med eierstyringsprinsippene er å bidra til at kommunen har en aktiv og systematisk - politisk og administrativ oppfølging av eierskapet. Kommunen må som eier angi klare mål og forventninger, og gjennom oppfølging og evaluering sikre at selskapene har kompetente styrer som ivaretar at kommunes mål for virksomhetene følges opp.

Kristiansand kommunes gjeldende eierskapsmelding er fra forrige valgperiode, og var den første som ble utarbeidet etter kommunesammenslåingen. I arbeidet med denne ble det gjennomført eierseminar for å innhente innspill, samt at meldingen ble sendt på høring til selskapene.

Etter at meldingen ble vedtatt, har bystyret fastsatt flere selskapsspesifikke eierstrategier, alle forankret i eierskapsmeldingen og utarbeidet i samråd med de aktuelle selskapene. Tilbakemeldinger fra selskapene tyder på at eierskapsmeldingen med tilhørende eierstrategier fungerer etter hensikten – de gir selskapene tydelige forventninger fra eier og bidrar til å gi dem en strategisk retning.

Kristiansand kommune utarbeider årlige eierberetninger i tillegg til eierskapsmelding og selskapsspesifikke eierstrategier.

I sak 14/26 i kommunalutvalget orienterte kommunedirektøren om arbeidet med eierskapsmeldingen for inneværende valgperiode. Ettersom det i forrige valgperiode ble lagt ned en betydelig innsats med å forankre prinsippene i eierskapsmeldingen, så vel politisk som mot selskapene, ble det anbefalt at den eksisterende eierskapsmeldingen i all hovedsak videreføres, men med mulighet for å innarbeide mindre justeringer.

Kommunalutvalget tok saken til orientering, men vedtok i tillegg å be "(...) administrasjonen vurdere å innarbeide en egen del i eierskapsmeldingen om hensikten med og begrunnelser for kommunalt eierskap, med mål om å tydeliggjøre at eierskap skal reflektere kommunens kjerneoppgaver.

Endringer i eierskapsmeldingen

Foruten endringene som er omtalt nedenunder, er det foretatt enkelte mindre språklige endringer i forslaget til ny eierskapsmelding, men disse medfører ingen reelle endringer i det meningsbærende innholdet. I tillegg er det korrigert for endringer i den politiske utvalgsstrukturen, slik at referansene til nærings- og eierskapsutvalget erstattes med kommunalutvalget.

Formål med eierskapet

I tråd med vedtaket fra kommunalutvalget i sak 14/26, har kommunedirektøren tatt inn en særskilt del om formålet med kommunens eierskap. Det legges til grunn at kommunalt eierskap som hovedregel bør ha et tydelig formål for å kunne begrunne et fortsatt eierskap. Kommunedirektøren har sett det som hensiktsmessig å systematisere

formålet med kommunalt eierskap i ulike formålskategorier. Begrunnelsen for eierskap i de enkelte selskapene kan være forankret i én eller flere av følgende kategorier:

Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag

Kommunen kan legge tjenesteproduksjon til egne selskaper, enten alene eller i samarbeid med andre kommuner, for å sikre en hensiktsmessig, effektiv og fleksibel organisering av oppgaver og tjenester. Kategorien omfatter både eierskap som bidrar til å ivareta kommunens samfunnsoppdrag og lovpålagte oppgaver. Organisering gjennom egne selskaper kan gi tydeligere ansvarsforhold, fagmiljøer med særskilt kompetanse og mer målrettet drift, samtidig som kommunen beholder den overordnede styringen gjennom eierskapet.

Beredskap / ivaretagelse av kritisk infrastruktur

Enkelte selskaper forvalter infrastruktur eller funksjoner av vesentlig betydning for samfunnssikkerhet og beredskap. Dette kan omfatte blant annet brannvesen, energi, vannforsyning, havner og kommunikasjon. Formålet med kommunalt eierskap er å bidra til sikker, stabil og langsiktig tilgang til slike tjenester, samt å sikre offentlig innflytelse over prioriteringer og drift ved ekstraordinære hendelser eller kriser.

Kulturpolitisk virkemiddel

Kommunen kan eie eller delta i selskaper som har som oppgave å fremme idrett og kulturliv i stort. Formålet med eierskapet er ikke økonomisk avkastning, men å sikre innbyggerne et godt og tilgjengelig kulturtilbud, og å ivareta kommunens rolle som tilrettelegger for et levende lokalsamfunn. Gjennom eierskapet kan kommunen påvirke selskapets prioriteringer og sikre at virksomheten drives i tråd med lokalpolitiske mål for kultur og samfunnsliv.

Næringspolitisk virkemiddel

Kommunen kan ha eierinteresser i selskaper som tjener som et aktivt virkemiddel for å fremme næringsutvikling og styrke det lokale næringslivet. Formålet med eierskapet er ikke primært finansiell avkastning, men å bruke eierposisjonen som et politisk virkemiddel for å skape arbeidsplasser og styrke næringsgrunnlaget i regionen.

Økonomisk avkastning

Kommunen kan ha eierskap i selskaper hvor formålet helt eller delvis er å oppnå økonomisk avkastning til kommunen gjennom utbytte, verdistigning eller andre økonomiske gevinster. Slike eierskap skal bidra til en langsiktig og forsvarlig forvaltning av fellesskapets verdier og kan styrke kommunens økonomiske handlingsrom til beste for innbyggerne. Eierskapet kan også bidra til mer stabile og forutsigbare inntekter over tid, samt gi kommunen innflytelse over forvaltningen av strategisk viktige ressurser og verdier.

Historisk betinget

Enkelte av kommunens eierposisjoner kan være historisk betingede, og er således uten et nåværende formål. Slike eierposisjoner kan avhendes eller avvikles dersom det anses som hensiktsmessig.

Aksjeselskap	Eierandel	Formål
Kanalbyen Utvikling AS	100,00 %	Økonomisk avkastning
Kristiansand Eiendom Holding AS	100,00 %	Kulturpolitisk virkemiddel Økonomisk avkastning
Kristiansand Kino Holding AS	100,00 %	Kulturpolitisk virkemiddel Økonomisk avkastning
Kristiansand Næringssselskap AS	100,00 %	Næringspolitisk virkemiddel Økonomisk avkastning
Songvaar Vekst AS	100,00 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag
Avfall Sør AS	87,90 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Varodd AS	69,53 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag
Nasjonalt kompetansesenter for havvind	40,00 %	Næringspolitisk virkemiddel
Sørnorsk Filmsenter AS	25,00 %	Kulturpolitisk virkemiddel
Agder Kollektivtrafikk AS	20,48 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Å Energi AS	6,01 %	Økonomisk avkastning Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Visit Sørlandet AS	6,80 %	Næringspolitisk virkemiddel
K2 Gründerlab AS	3,73 %	Næringspolitisk virkemiddel
Verd Investering AS	1,18 %	Næringspolitisk virkemiddel
Setesdal Bilruter AS	0,88 %	Historisk betinget eierskap
Rehabiliteringssenter AiR AS	0,05 %	Historisk betinget eierskap
Kommunale foretak	Eierandel	Formål med eierskap
Kristiansand Havn KF	100,00 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Interkommunale selskap	Eierandel	Formål med eierskap
Kristiansand Havn IKS	80,00 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Kristiansandsregionen Brann og redning IKS	78,10 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Kilden Teater og Konserthus IKS	60,00 %	Kulturpolitisk virkemiddel
Agder Kommunerevisjon IKS	52,50 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag
Grimevann interkommunale vannverk IKS*	50,00 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Arkivsenter Sør IKS	43,80 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag
Etablerersenteret i Agder	12,52 %	Næringspolitisk virkemiddel
Offentlig Fellesinnkjøp på Agder IKS	11,00 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag
Vest-Agder Museet IKS	22,00 %	Kulturpolitisk virkemiddel
Vestfold og Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS	8,00 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag
Konsesjonskraft IKS	0,06 %	Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag
Kommunale oppgavefellesskap		Formål med eierskap
Midt-Agder Friluftsråd		Kulturpolitisk virkemiddel
Sandripeia Fritidspark		Kulturpolitisk virkemiddel
Midt-Agder IUA (fra 01.01.2024)		Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur
Vannassistansen i vestre Agder (VAVA)		Tjenesteproduksjon/samfunnsoppdrag Beredskap/ivaretagelse av kritisk infrastruktur

Tabell: eierinteresser og formål med eierskap.

* Bystyret vedtok i sak 57/25 selskapsavtalen for Grimevann interkommunale vannverk IKS, men selskapet er foreløpig ikke formelt opprettet.

Anbefalinger etter eierskapskontroller

Etter eierskapskontroller hos Kilden og Vest-Agder-museet kom revisor med anbefalinger til kontrollutvalget som bystyret, gjennom vedtak i sak 64/23 og 88/25, har bedt kommunedirektøren følge opp:

1. Kriterier for vesentlige eierinteresser bør defineres i den reviderte eierskapsmeldingen, i tråd med bystyrets vedtak.
2. Kristiansand kommune bør som eier utarbeide referat fra eiermøter med selskapene.
3. Kristiansand kommune bør som eier sikre at kontrollutvalget varsles om representantskapsmøter.
4. Alle som påtar seg styreverv i kommunale selskaper bør motta en lenke til KS styrevervregister med oppfordring om å registrere seg og føre opp vervet sitt.

Eiermøter er en viktig del av eieroppfølgingen. Hensikten med disse møtene er å utveksle informasjon, slik at eiere og styret kan få en felles forståelse om bl.a. muligheter, risiko og måloppnåelse. Eiermøter er videre en arena hvor eier kan formidle sine forventninger til styret og selskapet.

I eierskapsmeldingen fra 2021 punkt 4.2.2 ble det anbefalt at der hvor «(...) kommunens eierinteresser er vesentlige bør det gjennomføres eiermøter (...)»., men uten at det ble nærmere spesifisert hvordan vesentlighetskriteriet skulle forstås.

Vesentlighetskriteriet kan defineres på ulike måter, eksempelvis gjennom organisasjonsform, risikovurderinger eller hvorvidt det utføres lovpålagte tjeneste. Det kan også benyttes ulike numeriske terskelverdier som eierandel, omsetning et cetera. Alternativt kan bystyret vedta på konkret selskapsnivå hvilke eierinteresser som skal anses for å være vesentlige.

En slik avgrensning har imidlertid en viktig svakhet, den kan medføre at selskaper som befinner seg i krevende prosesser eller ved strategiske veiskiller, faller utenfor den løpende eieroppfølgingen, selv om situasjonen i seg selv skulle tilsi tett dialog med eier. Mindre selskaper uten systematisk eieroppfølging kan dessuten ta strategiske veivalg som ikke er i tråd med eiers mål og interesser uten at eier får mulighet til å gi sine innspill før beslutningen tas.

Kommunedirektøren foreslår derfor å fjerne vesentlighetskriteriet fra eierskapsmeldingen punkt 4.2.2, og erstatte dette med en generell forventning om at det som hovedregel gjennomføres eiermøter i samtlige selskaper hvor kommunen har eierinteresser. Dette er allerede en etablert praksis i de aller fleste selskapene hvor kommunen har eierandeler, men kommunedirektøren ønsker å ta høyde for at forventningen om eiermøter tilpasses den situasjonen de ulike selskapene til enhver tid befinner seg i.

Kommunedirektøren er videre blitt bedt om å følge opp at det skrives referater fra eiermøtene samt at kontrollutvalget varsles om representantskapsmøter. Det legges til grunn at dette løses administrativt gjennom interne rutiner og kommunikasjon med de aktuelle selskapene, heller enn at dette tas inn i eierskapsmeldingen.

For å bidra til transparens rundt ulike roller, har gjeldende eierskapsmelding i punkt 4.3.2 en anbefaling om at alle som påtar seg styreverv i kommunale selskaper bør registrere vervene i KS' styrevervsregister. Registeret ble lagt ned i 2025, og anbefalingen tas derfor ut av eierskapsmeldingen. Registeret baserte seg delvis på frivillig innrapportering, og gav i flere tilfeller mangelfull informasjon.

Oversikt over styreverv finnes imidlertid lett tilgjengelig på nettsidene til Brønnøysundregistrene og Stiftelsestilsynet. Det er styret i selskapene/stiftelsene som er pliktige til å rapportere inn endringer i styresammensetning, og det forutsettes at tvungen rapportering gir best mulig oppdaterte oversikter over styreverv. Tjenester som proff.no kobler sammen registeropplysningene og gir en samlet oversikt over rollene til

enkelpersoner samt kobler disse mot relasjoner til andre. Det legges derfor til grunn at dagens digitale løsninger dekker behovet for transparens med tanke på roller og styreverv.

Styrehonorarer

Det er gjort mindre korrigeringer i matrisen for honorarsatser i punkt. 4.3.3.

Honorarsatsene er oppregulert og avrundet basert på rammene i lønnsoppgjørene i tiden fra forrige eierskapsmelding. Man viderefører på denne måten de gjeldende prinsippene om at styrehonorarene skal være på et moderat nivå, og fremstå nøkterne ut ifra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet.

Rammene i de ulike kategoriene er veiledende og godtgjørelsen for det enkelte styret vedtas årlig av generalforsamlingen i selskapet. For kommunens heleide aksjeselskaper er det kommunalutvalget som fungerer som generalforsamling. Rammene tjener videre som sammenligningsgrunnlag når kommunen vurderer honorarsatser i deleide aksjeselskaper.

	Leder	Medlem
Gruppe 1	10 000 kr - 60 000 kr	5 000 kr - 30 000 kr
Gruppe 2	60 000 kr - 125 000 kr	30 000 kr - 55 000 kr
Gruppe 3	125 000 kr - 250 000 kr	60 000 kr - 125 000 kr

Selskaper i gruppe 1: Kristiansand Kino Holding AS og Kristiansand Eiendom Holding AS.

Selskaper i gruppe 2: Songvaar Vekst AS.

Selskap i gruppe 3: Kristiansand Næringsselskap AS.

Antall heleide aksjeselskaper er redusert fra ni i forrige eierskapsmelding til dagens fire. M/S Maarten AS er solgt og Søgne Industriselskap er overtatt av Kristiansand Næringsselskap AS, mens Kjøkkenservice Industrier AS og Via Partner nå inngår som en del av Varodd-konsernet. I tillegg er Bredalsholmen Eiendom AS og Sørlandshallen Eiendom AS nå innlemmet i en holdingstruktur gjennom det nyopprettede heleide aksjeselskapet Kristiansand Eiendom Holding AS.

I forbindelse med styrevalg til det nyopprettede holdingselskapet i sak 36/25 i kommunalutvalget, vurderte valgkomiteen at holdingselskapet faller inn under gruppe 1, men med honorarer som ligger i det øvre sjiktet i denne gruppen. For de tre andre selskapene er det ingen endringer i kategoriseringen.

Høringsrunde

Kommunedirektøren valgte å sende forslaget til ny eierskapsmelding ut på høringsrunde til selskapene som er omtalt i meldingen, jfr. tabell over eierinteresser og formål med eierskap. Selskapene ble også forrige gang invitert til å komme med høringsinnspill. Innspillene fra selskapene den gang ble vurdert å i all hovedsak støtte innretningen på eierskapsmeldingen, og det er kommunedirektørens vurdering at prinsippene som videreføres fra forrige eierskapsmelding dermed er godt forankret også hos selskapene.

Selskapene ble denne gangen bedt om å spesifikt komme med innspill vedrørende de konkrete endringene fra forrige gang, nærmere spesifisert til:

- punkt 3, hvor formålet med eierskap i de enkelte selskapene er spesifisert og kategorisert.
- punkt 4.3.2, hvor punktet om registrering av styreverv i KS styrevervsregister er tatt ut (registeret er nedlagt).

- punkt 4.3.3, hvor matrisen for honorarsatser er oppdatert og Kristiansand Eiendom Holding AS er innplassert som nytt selskap.

Åtte ulike selskaper kom med innspill, hovedsakelig vedrørende:

- Formelle navnenedringer i enkelte selskaper.
- Kategorisering av formål med eierskap, hvor flere argumenterte for at de har en beredskapsfunksjon, og slik også burde ha vært også i denne kategorien.
- Korrigering av registrerte eierandeler.

Kommunedirektøren har vurdert de innkommende innspillene, og korrigert formelle navn og eierandeler i tabellen over selskaper og formål med eierskap. Det kan argumenteres med at mange selskaper har en viss rolle inn mot beredskap eller ivaretagelse av kritisk infrastruktur, men etter kommunedirektørens vurdering bør terskelverdien for å bli klassifisert inn under et beredskapsformål være høy. Innspillene fra selskapene har derfor i varierende grad blitt hensyntatt i formålssklassifiseringen.

Økonomiske konsekvenser

Endringene i den reviderte eierskapsmeldingen antas å i seg selv ikke føre til økonomiske konsekvenser, hverken for selskapene eller kommunen. Ettersom prinsippene fra tidligere eierskapsmelding videreføres, skal Kristiansand kommune ha et strategisk og langsiktig mål med eierskapet i de enkelte selskapene og kommunen skal fortsatt definere og formidle klare mål for avkastning, utbytte og resultater.

Kommunedirektøren vil fortsette praksisen med å utarbeide utbytteforventninger i samråd med de selskapene der det i samsvar med selskapets vedtekter er aktuelt med utbytte.

Klima- og miljøkonsekvenser

Som en sentral del av ansvarlig eierstyring vil Kristiansand kommune fortsatt stille krav om bærekraftig verdiskapning til alle virksomheter hvor kommunen har eierskap. Krav til bærekraftig utvikling vil også ligge til grunn for kommunens vurdering av etablering eller nedleggelse av virksomheter.

Vurdering

Eierskapsmeldingen for 2026 viderefører de sentrale prinsippene fra forrige valgperiode, prinsipper som ble godt forankret både politisk og hos selskapene. Disse prinsippene danner et solid grunnlag for en aktiv og systematisk eierstyring av kommunens selskaper.

Kommunalutvalgets anbefaling om å synliggjøre formålet med de ulike eierposisjonene er fulgt opp gjennom en ny formålssklassifisering. Denne klassifiseringen gir flere gevinster: den tydeliggjør hvilken rolle kommunen forventer at det enkelte selskap skal fylle, den synliggjør hvilke eierposisjoner som kan vurderes avhendet fordi de mangler et klart nåværende formål, og den bidrar til mer målrettet og forutsigbar oppfølging av selskapene fremover.

Kommunedirektøren anbefaler bystyret å vedta eierskapsmeldingen.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Kommunedirektøren anbefaler bystyret å vedta eierskapsmeldingen med følgende vedtak:

[Bystyret vedtar Eierskapsmelding for Kristiansand kommune 2026](#)

Sak 27/26: Oppfølging av henvendelse fra havnestyret - utvikling av Lagmannsholmen

Vedlegg

Caledonien og Lagmannsholmen Taksering og erstatning, samt videre prosess

SAKS PROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2025019828
Saksbehandler Tore Guttorm Knutsen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Kommunalutvalget	09.06.2026	27/26

OPPFØLGING AV HENVENDELSE FRA HAVNESTYRET - UTVIKLING AV LAGMANNSHOLMEN

KOMMUNALUTVALGET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 09.06.2026 SAK 27/26

Kommunalutvalgets vedtak:

Saken tas til orientering og Ordføreren bes følge opp kommunens eiersignaler på det kommende representantskapsmøtet i Kristiansand Havn IKS.

1. Kristiansand kommune ber om at styret har fokus på sin egen vedtatte strategiplan om å flytte containerhavnen i løpet av fireårsperioden, og bidrar til en prosess som muliggjør det.
 2. Kristiansand kommune ber om det jobbes videre med prosessen knyttet til kompensasjonsgrunnlaget på bakgrunn av det foreliggende takstmandatet som fullføres med samlet avhending av området.
 3. Kristiansand kommune presiserer igjen at styret forholder seg til at det ikke er aktuelt at Kristiansand havn IKS skal ha en rolle i byutviklingen av Lagmannsholmen.
- (Enst.)

Forslag:

Ordfører Mathias Bernander, H, fremmet følgende forslag:

- «1. Kristiansand kommune ber om at styret har fokus på sin egen vedtatte strategiplan om å flytte containerhavnen i løpet av fireårsperioden, og bidrar til en prosess som muliggjør det.
2. Kristiansand kommune ber om det jobbes videre med prosessen knyttet til kompensasjonsgrunnlaget på bakgrunn av det foreliggende takstmandatet som fullføres med samlet avhending av området.
 3. Kristiansand kommune presiserer igjen at styret forholder seg til at det ikke er aktuelt at Kristiansand havn IKS skal ha en rolle i byutviklingen av Lagmannsholmen.»

Voteringer:

Kommunedirektørens innstilling med ordfører Mathias Bernander, H, sitt forslag ble enstemmig vedtatt.

09.06.2026

Sak 28/26: Kvartal 71 - Vestre del - Utbyggingsavtale - Utleggelse på høring

Vedlegg

Utbyggingsavtale for Kvartal 71 - Vestre del [planid 1571] - Signert avtale utkast

Dato 13. mai 2026
Saksnr.: 2021017648-6
Saksbehandler Synne Morozova Thornæs
Godkjent av Jan Erik Lindjord
Harald Eiolf Karlsen
Tone Iglebæk
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
09.06.2026

Kvartal 71 - Vestre del - Utbyggingsavtale - Utleggelse på høring

Forslag til vedtak

[Forslag til utbyggingsavtale for Kvartal 71 – Vestre del, datert 21.05.2026, legges ut til offentlig ettersyn.](#)

Sammendrag

Detaljregulering for Kvartal 71 – vestre del [1571] ble vedtatt av bystyret i Kristiansand 28.01.2026 (sak 3/26). Reguleringsplanen legger til rette for bygging av 105 boliger i form av leiligheter. Utbygger er ansvarlig for planlegging og opparbeidelse av arealer innenfor utbyggingsområdet. Kommunen overtar offentlig infrastruktur til drift og vedlikehold.

Utbyggingsavtalen viser hvordan rekkefølgekrav 7.2 b) knyttet til opparbeidelse av møteplass/lokalparkfunksjon i Nybyen sikres gjennomført gjennom kontantbidrag fra utbygger. Det stilles i tillegg garanti for en verneverdig bøk i krysset Tordenskjolds gate / Lømslands vei.

Saksutredningen viser en vurdering av forholdsmessighet av bidraget for å løse rekkefølgekravet 7.2 b).

Utbyggingsavtale er et tilbud til en privat utbygger om en avtale for gjennomføring av en vedtatt regulering. Kommunen står fritt til å tilby og inngå en utbyggingsavtale. For Kvartal 71 – Vestre del anses det som fordelsmessig å inngå en utbyggingsavtale for å sikre fremdrift for området, samt opparbeidelse av møteplass/lokalparkfunksjon i Nybyen.

Vedlegg:
Utbyggingsavtale for Kvartal 71 - Vestre del [planid 1571] - Signert avtale utkast

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Kvartal 71 var opprinnelig ment å ha en detaljreguleringsplan som omfattet vestre og østre del. Under behandling av planen ble det vedtatt at planen skulle deles i to. I saksfremlegget, datert 01. desember 2025, står det:

«Bakgrunnen for innstillingen var at administrasjonen vurderte strukturen på den vestre delen som avklart, mens den østre delen burde bearbeides videre. Plangrepet for vestre del sørger også for fremdrift på etablering av skoleutvidelse på Tordenskjolds gate skole, og gir grunnlag for en trafikk sikker løsning for Lømslands vei i den forbindelse.»

Utbyggingsavtalen følger opp vedtak av detaljregulering for Kvartal 71 – vestre del. Forhandlingene ble startet opp høsten 2025. Avtaleforslaget er framforhandlet i tråd med vedtatt reguleringsplan og i henhold til gjeldende politikk.

Juridisk grunnlag

Muligheten til å inngå utbyggingsavtale mellom kommune og privat utbygger for gjennomføring av reguleringsplan fremkommer av plan- og bygningsloven § 17. Avtalen er frivillig for kommunen og utbygger å inngå.

Utbyggingspolitikk og utbyggingsprogram

Kommunens vedtatte utbyggingspolitikk er lagt til grunn for drøftelsene og avtalen som er framforhandlet. Utbygger er gjort kjent med sin forpliktelse til å sikre seg rettigheter til de arealene som skal bygges ut eller er nødvendig for utbyggingen.

Området Kvartal 71 – vestre del er lagt inn i gjeldende utbyggingsprogram 2026- 2029. Området bygges ut i sin helhet, og forventes ferdigstilt i løpet av 2026/2027.

Gjennomføring og økonomiske konsekvenser

Utbygger er ansvarlig for at arealer innenfor angitt planområde skal planlegges og opparbeides i samsvar med vedtatt plan for området. Unntaket er rekkefølgebestemmelse 7.2 b:

Før det gis igangsettingstillatelse skal del av av møteplass/lokalparkfunksjon i Nybyen være sikret gjennomført

Rekkefølgebestemmelsen sikres gjennomført gjennom kontantbidrag fra utbygger til kommune. Kommunen blir ansvarlig for å opparbeide møteplass/lokalparksfunksjon i Nybyen. Møteplass/lokalparksfunksjon som skal opparbeides er en ballbane, beregnet til 4 millioner kroner, samt stitrasé og grunnarbeider. Frist for ferdigstilling er satt til 2027.

Bidraget fra utbygger er satt til totalt 2 625 000 kr. Dette skal innbetales ved igangsettingstillatelse for boliger. Bidraget fra områdesatsingen er satt til 1 500 000 kroner.

I tillegg til kontantbidraget stilles det en garanti på 100 000 kroner for verneverdig bøk i krysset Lømslands vei / Tordenskjondsgate (H540_2 i plankart). Dette er for å sikre at treet ivaretas i tråd med reguleringsplan. Om treet skades eller dør i løpet av anleggsperioden tas garantien ut for å erstatte treet.

Barn og unges interesser

Avtaleforslaget følger opp løsninger i foreslått reguleringsplan. Det vurderes at barn og unges interesser er godt ivarettatt i avtalen, ved at utbyggingsavtalen sikrer fremdrift for opparbeidelse av møteplass/lokalparkfunksjon i Nybyen. I tillegg er Kvartal 71 – vestre del viktig for en helhetlig oppgradering og utvidelse av Tordenskjolds gate skole, hvor både oppgradering av Lømslands vei og lamellbygget er viktige funksjoner å få etablert samtidig med skolen.

Uttalelse fra rådene

Saken har ikke vært framlagt for rådene for uttalelse før den legges fram til politisk behandling. Avtaleutkastet vil bli sendt på høring til rådene ved den ordinære utsendelsen av avtalen på offentlig ettersyn. Saken vil etter høringsrunde legges fram for endelig politisk behandling.

Klima- og miljøkonsekvenser

Utbyggingsavtalen følger opp og legger til rette for realisering av foreslått utbygging i detaljreguleringsplanen for Kvartal 71 – vestre del. Klima og miljøkonsekvensene fremgår av reguleringssaken. Utbyggingsavtalen vurderes å ikke påvirke klima og miljøkonsekvensene utover dette.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Utbyggingsavtalen for Kvartal 71 – vestre del sikrer gjennomføring og fremdrift for reguleringsplanen for området. Avtalen sikrer bidrag til møteplass/lokalparkfunksjon i Nybyen, samt garanti for verneverdig bøk i krysset Tordenskjolds gate / Lømsland vei.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

[Forslag til utbyggingsavtale for Kvartal 71 – Vestre del, datert 21.05.2026, legges ut til offentlig ettersyn.](#)

Sak 29/26: Utbyggingsprogram 2027-2030 - Høring vår/sommer 2026

Vedlegg

Vedtak Form, 10062026, Sak 54/26, Utbyggingsprogram 2027-2030 - Høring vår/sommer 2026

Vedtak ARMU, 04062026, Sak 103/26, Utbyggingsprogram 2027-2030 - Høring vår/sommer 2026

Utbyggingsprogram 2027-2030 - Høringsutkast sommer 2026

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2026000107
Saksbehandler Synne Morozova Thornæs

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Areal- og miljøutvalget	04.06.2026	103/26
2 Kommunalutvalget	09.06.2026	29/26
3 Formannskapet	10.06.2026	54/26

UTBYGGINGSPROGRAM 2027-2030 - HØRING VÅR/SOMMER 2026

KOMMUNALUTVALGET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 09.06.2026 SAK 29/26

Kommunalutvalgets innstilling:

Utbyggingsprogram for 2027-2030 legges ut på høring i perioden juni – august 2026 med følgende prinsipper for inngåelse av utbyggingsavtaler, jfr. pbl. § 17-2:

- Kommunen skal for perioden 2027-2030 tilrettelegge for et byggevolum på ca. 750 boliger pr. år.
- Utbyggingsprogrammet og tabell over utbyggingsområder gir grunnlag for drøftelse av utbyggingsavtale, herunder vilkår i utbyggingsavtale.
- Utbyggingsområder som er i samsvar med gjeldende arealstrategi og arealplan prioriteres i forhold til tilrettelegging av infrastruktur.
- Kommunen skal som hovedregel ikke igangsette reguleringsplanarbeid for områder som ikke er tråd med gjeldende arealplan og ikke har nødvendig tilrettelagt infrastruktur.
- Ved oppstart av nye reguleringsplaner må områdene vurderes i forhold til status i kommuneplan, vedtatt arealstrategi og kapasitet på infrastruktur i området.
- Ved gjennomføring av reguleringsplaner skal kommunen vurdere tilrettelegging og bidrag til infrastruktur i henhold til prioriteringer i gjeldende kommuneplan
(Enst.)

09.06.2026

Sak 30/26: Høringsuttalelse til forslag om forskrift om cruiseavgift

Vedlegg

Vedtak Form, 10062026, Sak 56/26, Høringsuttalelse til forslag om forskrift om cruiseavgift

horingsnotat-forskrift-om-cruiseavgift (1)

Dato 26. mai 2026
Saksnr.: 2026012671-1
Saksbehandler Tina Norheim Abrahamsen
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Kommunalutvalget
Formannskapet

Møtedato
09.06.2026
10.06.2026

Høringsuttalelse til forslag om forskrift om cruiseavgift

Forslag til vedtak

Høringsuttalelsen til «Forslag til forskrift om cruiseavgift» sendes slik den kommer frem i saken.

Sammendrag

Stortinget vedtok 20. juni 2025 lov om besøksbidrag (besøksbidragsloven). Forskrift om cruiseavgift, som hører inn under loven, er nå sendt på høring med frist 22. juni 2026.

Selv om besøksbidrag tidligere er vurdert som lite relevant for Kristiansand, ref. formannskapet sak 123/24, anbefales det å gi høringsinnspill da forskriftens utforming kan påvirke cruiseaktiviteten ved Kristiansand havn.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunene gis mulighet til å kunne ta beslutninger som er tilpasset lokale forhold. Dette innebærer muligheten til å velge å innføre overnattings- og cruiseavgift hver for seg, mulighet til å kunne sesongjustere avgiften og beslutte avgiftens størrelse. Avgiftens størrelse bør ha en nasjonal maksimumssats. Hvis departementet ønsker en felles nasjonal avgiftssats, mener kommunedirektøren at satsen bør settes et sted mellom 40 og 50 kroner.

For å imøtekomme cruisenæringens langsiktige planlegging, mener kommunedirektøren at den nasjonale forskriften tidligst kan tre i kraft 1. januar 2028, og at lokale forskrifter må varsles ett år før ikrafttredelse.

Vedlegg:
Høringsnotat forskrift om cruiseavgift

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Stortinget vedtok 20. juni 2025 lov om besøksbidrag (besøksbidragsloven) som gir kommuner anledning å innføre overnattingsavgift og cruiseavgift. Nærings- og fiskeridepartementet sendte forskriften om cruiseavgift på høring med høringsfrist 22. juni 2026. Forskriften til overnattingsavgiften var på høring med høringsfrist 07. april 2026.

Formannskapet vedtok i møte 11.12.2024 sak 123/24:

Formannskapet anser ikke turistskatt som relevant for Kristiansand kommune. Forslaget fremstår ikke som godt nok gjennomarbeidet. Formannskapet anbefaler at regjeringens forslag om turistskatt ikke innføres. (11/4)

Til tross for at formannskapet i 2024 vurderte at besøksbidrag ikke er relevant for Kristiansand kommune, anbefaler kommunedirektøren å gi høringsinnspill til forskriften om cruiseavgift for å bidra til å gi regjeringen et godt beslutningsgrunnlag for forskriften.

Selv om Kristiansand kommune ikke innfører en cruiseavgift lokalt, vil innretningen av forskriften kunne påvirke cruisevirksomheten ved vår havn. Dette fordi et cruiseskip i gjennomsnitt anløper fire havner i Norge, og hvis en cruisehavn kuttes ut på grunn av kostnadsnivået kan det føre til endringer av seilingsruter, noe som igjen kan påvirke aktiviteten i Kristiansand havn.

Besøksbidragsloven gir kommuner med særlig stor belastning fra reiseliv mulighet til å innføre overnattings- og cruiseavgift. I denne høringen er det som nevnt forskriften knyttet til cruiseavgiften kommunen har anledning til å komme med innspill på. Denne avgift er nå innført gjennom vedtatt lov, så dette høringssvaret gjelder hvordan avgiften skal innrettes for de kommuner som innfører cruiseavgift.

Cruisenæringen

Cruisetrafikken til norske havner har økt betydelig de senere årene. Ifølge høringsnotatet var det i 2025 om lag 2900 cruiseanløp, og hvert skip anløp i gjennomsnitt fire havner. Det totale antallet passasjerer om bord på skip som anløp norske havner var 6,3 millioner, mens antallet unike cruisepassasjerer har de siste årene i snitt vært rundt 1,5 millioner. Utviklingen i Kristiansand følger samme positive trend. I 2024 var det 131 cruiseanløp, og i 2025 var det registrert om lag 424 000 cruisepassasjerer i Kristiansand.

Det finnes ulike virkemidler for å regulere cruisetrafikken. Kristiansand havn har allerede iverksatt tiltak gjennom innføring av one-ship-policy, som innebærer at det kun tillates ett cruiseskip per dag. En eventuell vekst i cruisetrafikken vil kunne bidra til utvikling av en mer helårlig reise- og opplevelsesnæring. Det er primært større skip med mange passasjerer som vil gi økt belastning per dag, snarere enn færre anløp. Kristiansand havn har også vært tidlig ute med etablering av landstrømsanlegg, og fra 2026 stilles det krav om at cruiseskip som ligger til kai skal koble seg til dette anlegget (årsmelding Kristiansand havn).

Cruisenæringens verdikjede er tett sammenvevd med flere andre næringer, og omfatter alt fra skipsbygging, drift og vedlikehold, til havneaktivitet, lostjenester og ulike lokale tjenesteleverandører som turoperatører, guider, transportselskaper, butikker og serveringssteder. Cruisetrafikken er preget av høy grad av forutsigbarhet, ettersom rederiene bestiller anløp i god tid, ofte flere år før ankomst. Dette gir reisemålet gode forutsetninger for planlegging og tilrettelegging.

I 2025 leverte BDO en ringvirknings- og scenarioanalyse for Kristiansand havn, som belyser cruiseaktivitetenes betydning for økonomisk aktivitet, verdiskaping og sysselsetting. Analysen viser at cruiseaktiviteten i 2024 bidro med samlet omsetning på 444 millioner kroner, og en verdiskaping på 232 millioner kroner. Det ble gjennomført en forbrukerundersøkelse blant 365 cruiseturister fra 7 ulike anløp i 2024/2025 (desember,

januar og august). Undersøkelsen viser at turistene bruker i gjennomsnitt 732 kroner per besøk i havnen, hvor hoveddelen av forbruket gikk til varer og tjenester, med suvenirer og shopping som de største postene.

På oppdrag fra Cruise Sørlandet utførte PwC i 2025 en analyse med formål om å kvantifisere cruisenæringens regionale betydning og verdiskaping i Agder. Analysen viser at mellom 50 og 80 prosent av passasjerene går i land, enten for utforske byen på egen hånd eller for å delta på forhåndsbookede utflukter. I 2023 deltok totalt 66 000 passasjerer på forhåndsbookede turer og opplevelser. Disse aktivitetene er geografisk spredt i hele Agder, noe som innebærer at cruiseanløp i Kristiansand også har stor betydning for regionen som helhet.

Kort om besøksbidrag

Regjeringen innfører besøksbidrag for å gi *kommuner med særlig stor belastning fra reiselivet* et verktøy til å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder. Loven er vedtatt, og forskriften for overnattingsavgiften har vært på høring tidligere. Loven slår fast at besøksbidraget skal bidra til å dekke økte kostnader knyttet til blant annet *tjenester, natur, kulturmiljøer, infrastruktur, bygninger og andre elementer, der bruken av eller behovet for disse øker vesentlig med antall besøkende*. Kommuner som innfører besøksbidrag må lage en plan for bruken av inntektene fra avgiften, og berørt næringsliv skal få komme med innspill til planen. Planen skal godkjennes av departementet før avgiften kan tre i kraft. Avgiften er frivillig å innføre, og inntektene går direkte til kommunene som innfører ordningen.

Regjeringen har sendt forskriften om cruiseavgift på høring, og det er den kommunen sender innspill om.

Vurdering

Lokal valgfrihet

Innføring av overnattings- og cruiseavgift hver for seg

Kommunedirektøren mener det er viktig at kommunene gis frihet til å velge om de vil innføre overnattingsavgift og cruiseavgift hver for seg, og at det ikke stilles krav om at begge avgiftene må innføres samtidig.

Overnattende gjester og cruisepassasjerer representerer ulike, men likeverdige besøksformer, med ulike mønstre for opphold, forbruk og bruk av fellesgoder. Overnattingsgjester har ofte et mer individuelt og spredt besøksmønster over tid, mens cruisepassasjerer ankommer i større og mer konsentrerte grupper. Dette kan gi ulike typer belastning på infrastruktur, byrom og kommunale tjenester, men også ulike muligheter for lokal verdiskaping. Cruisebesøk er i stor grad planlagte og forutsigbare, noe som gir reisemålet gode muligheter til å forberede seg og tilrettelegge, og cruise kan bidra til aktivitet også utenfor tradisjonell høysesong. Samtidig kan overnattingsgjester bidra til jevn aktivitet med opphold over en lengre periode. Disse forskjellene tilsier at behovet for avgiftstype vil variere mellom kommuner, sesonger og reisemål. Lokal valgfrihet vil gjøre det mulig å tilpasse avgiftene til faktiske forhold, sikre bedre samsvar mellom avgift og belastning, redusere administrativ kompleksitet og styrke legitimiteten til ordningen. Dette gir bedre grunnlag for en helhetlig og bærekraftig besøksforvaltning tilpasset lokale forhold.

Sesongjustering av avgiften

Kommunedirektøren støtter forslaget i forskriften om at cruiseavgiften kan sesongjusteres, og mener det er viktig at kommunene gis reell fleksibilitet i utformingen av ordningen. Kommunen støtter særlig at det åpnes for å kunne velge perioder av året uten avgift, for eksempel de delene av året med lavere besøksnivå eller begrenset belastning på lokalsamfunnet.

Avgiftens størrelse

For de reisende vil avgiften føre til en prisøkning når rederiene legger avgiften over på dem. Kommunedirektøren mener at foreslått cruiseavgift på 100 kr per passasjer per døgn er satt for høyt, og at nivået ikke fremstår som moderat når det ses i sammenheng med overnattingsavgiften. Overnattingsavgiften er et påslag på 3 % på overnattingsprisen, noe som gir ett snitt på om lag 39 kr per hotellrom per døgn, uavhengig av antall gjester. En avgift på 100 kr per passasjer er mer enn en dobling per person per døgn sammenliknet med overnatting, noe kommunen vurderer som uforholdsmessig høyt.

Erfaringer fra andre europeiske cruisehavner viser at avgiftsnivået varierer betydelig, fra om lag 26 til 200 kroner per passasjer per døgn. En avgift på 100 kroner plasserer norske havner på et moderat nivå, men det kan gi uheldige effekter. For de reisende vil summen av avgiften være avhengig av avgiftsnivået og hvor mange av kommunene på seilingsruta som innfører cruiseavgiften. I det prissensitive familiesegmentet vil for eksempel en familie på fire personer få 1600 kroner i avgifter gitt at reisen innebærer stopp i fire havner (gjennomsnittlig antall stopp i Norge) med cruiseavgift.

I og med at forretningsmodellen til cruise bygger på flere anløp, kan ikke avgiftssettingen vurderes isolert ut fra hver havn. Det er den totale avgiftsmessige belastningen på reisen som avgjør hvilket land og hvilke steder som velges som destinasjon. Hvis noen av de attraktive stedene ikke lenger er aktuelle, risikerer man at en rute flyttes og at havner i en etableringsfase faller ut av ruten.

Hvis for eksempel Bergen eller en av havnene ved fjordene tas ut av en rute grunnet prissensitivitet, er det ikke gitt at Kristiansand havn vil bli opprettholdt som destinasjon i en seilingsrute. Dette fordi attraktiviteten til de to førstnevnte steder p.t. er større enn Kristiansand i de fleste cruisesegmenter.

Dersom en kommune innfører en avgift som oppleves som høy, er det en reell risiko for at anløp flyttes til nærliggende havner uten avgift. Da vil havna redusere sine inntekter, samtidig som belastningen på regionen og omkringliggende kommuner i stor grad består.

Cruiserederiene planlegger ruter flere år i forkant. Et avgiftsnivå som oppfattes som høyt, eller usikkert, kan svekke norske havners langsiktige konkurranseevne. Kristiansand kommune mener at cruiseavgiften bør kunne tilpasses lokale forhold ved at kommunestyret i kommunal forskrift, kan vedta nivået på avgiften i form av et kronebeløp per passasjer. Likevel bør det fastsettes et maksimumsbeløp på 50 kroner per passasjer i den nasjonale forskriften.

Havnene opererer i dag med ulike nivå på vederlagene sine, og kan dermed håndtere forskjellige avgiftsnivå i ulike kommuner. Hvis departementet likevel vil fastholde at det skal være en nasjonal sats mener Kristiansand kommune at satsen bør settes et sted mellom 40 og 50 kroner.

Avgrensing og innføring av cruiseavgift

Hvem som omfattes av avgiften

I forslaget til forskrift § 4 omtales det at avgiften skal gjelde for passasjerskip med mer enn 100 meters lengde, som seiler i samsvar med et tilbudt turprogram som varer i minst 24 timer. I annet ledd står det at passasjerskip i fast rute mellom norsk og utenlandsk havn ikke skal betale kommunal cruiseavgift.

Kristiansand kommune legger til grunn at passasjerer på skip i fast rute mellom to havner som kjøper en «pakketur» ikke rammes av avgiften. Det innebærer at passasjerskip til Kristiansand som kjører i fast trafikk for eksempel til Danmark ikke rammes av avgiften, selv om passasjerene eventuelt kjøper en «pakketur» som innebærer overnatting og aktiviteter i land.

Offentliggjøring og kunngjøring av kommunens forskrift og ikraftsetting

Cruisenæringen er en forutsigbar næring og planlegger reiserutene mange år i forveien. Det innebærer at rederiene inngår langsiktige avtaler om ruter, havneanløp og tjenester kanskje 3 til 5 år frem i tid. Denne planleggingshorisonten innebærer at endringer i rammevilkår, som eksempelvis innføring av nye cruiseavgifter, kan få betydelige konsekvenser dersom de innføres på kort varsel.

For å sikre forutsigbarhet og opprettholde norske havners attraktivitet, bør nye avgifter varsles og fases inn over tid. Dette vil gi næringen nødvendig tid til å tilpasse seg og innarbeide kostnadene i sine langsiktige planer. I § 9 i forslaget til forskrift står det at den kommunale forskriften må vedtas og kunngjøres senest 31. desember året før forskriften skal tre i kraft. Videre står det i §10 at den nasjonale forskriften trer i kraft 1. januar 2027.

For å imøtekomme næringens langsiktige planlegging, mener kommunedirektøren at den nasjonale forskriften tidligst kan tre i kraft 1. januar 2028 og at lokale forskrifter må varsles ett år før ikrafttredelse.

Økonomiske konsekvenser

Høringsuttalelse til forslaget om forskrift for cruiseavgift vil ikke ha noen direkte økonomiske konsekvenser for Kristiansand kommune, men praktisering av regelverket kan få konsekvenser for havn og lokalt næringsliv.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Kommunedirektøren anbefaler å gi høringsinnspill til forskriften om cruiseavgift for å bidra til å gi regjeringen et godt beslutningsgrunnlag for forskriften. Selv om Kristiansand kommune ikke innfører en cruiseavgift lokalt, vil innretningen av forskriften kunne påvirke cruisevirksomheten ved vår havn. Dette fordi et cruiseskip i gjennomsnitt anløper fire havner i Norge, og hvis en cruisehavn kuttes ut på grunn av kostnadsnivået kan det føre til endringer av seilingsruter, noe som igjen kan påvirke aktiviteten i Kristiansand havn.

Forslag til vedtak:

[Høringsuttalelsen til «Forslag til forskrift om cruiseavgift» sendes slik den kommer frem i saken.](#)

Forslag til høringsuttalelse til forskrift om cruiseavgift

Kristiansand kommune takker for muligheten til å komme med innspill til forskriften om cruiseavgift. Selv om Kristiansand kommune ikke nødvendigvis skal innføre cruiseavgift, kan innretningen av forskriften likevel påvirke cruisevirksomheten ved Kristiansand havn. Dette fordi et cruiseskip i gjennomsnitt anløper fire havner i Norge, og hvis en eller flere havner innfører cruiseavgift kan det føre til endringer av seilingsruter som igjen kan påvirke aktiviteten i Kristiansand havn.

Kristiansand følger samme positive trend som landet ellers, og har hatt en god vekst i antall cruiseanløp og cruisepassasjerer. I 2024 var det 131 cruiseanløp, og i 2025 var det registrert om lag 424 000 cruisepassasjerer i Kristiansand. Kristiansand havn har iverksatt tiltak for å regulere cruisetrafikken. Havna har innført one-ship-policy, som innebærer at det kun tillates ett cruiseskip per dag. På den måten har veksten i antall anløp vært med å bidra til en mer levedyktig og helårig reise- og opplevelsesnæring. Kristiansand havn har også vært tidlig ute med landstrømsanlegg, og fra 2026 stilles det krav om at alle cruiseskip som ligger til kai skal koble seg til anlegget.

Cruisenæringens verdikjede er sammenvevd, og det er mange lokale og regionale aktører som baserer seg på cruisenæringen. BDO leverte i 2025 en ringvirknings- og scenarioanalyse for Kristiansand havn, som avdekket en samlet omsetning 444 millioner kroner og en verdiskaping på 232 millioner kroner i 2024. PwC har gjennomført en analyse på oppdrag fra Cruise Sørlandet som avdekker at i 2023 var det 66 000 passasjerer som deltok på forhåndsbookede turer og opplevelser. Disse aktivitetene og opplevelsene er spredt i hele Agder, noe som innebærer at cruiseanløp i Kristiansand også har stor betydning for regionen som helhet.

Lokal valgfrihet

Kristiansand kommune mener det er viktig at kommunene får mulighet til å ta beslutninger som er tilpasset lokale forhold, og at det settes i kommunale forskrifter. Lokal valgfrihet vil gjøre det mulig å tilpasse avgiftene til faktiske forhold, sikre bedre samsvar mellom avgift og belastning, og styrke legitimiteten til ordningen. Dette gir bedre grunnlag for en helhetlig og bærekraftig besøksforvaltning tilpasset lokale forhold.

Mulighet til innføring av overnattings- og cruiseavgift hver for seg og sesongjustering

Kristiansand kommune mener det er viktig at kommunene gis frihet til å velge om de vil innføre overnattingsavgift og cruiseavgift hver for seg, og at det ikke stilles krav om at begge avgiftene må innføres samtidig. Overnattende gjester og cruisepassasjerer representerer ulike, men likeverdige besøksformer, med ulike mønstre for opphold, forbruk og bruk av fellesgoder. Overnattende gjester har ofte et mer individuelt og spredt besøksmønster over lengre tid, mens cruisepassasjerer ankommer i større og mer konsentrerte grupper. Dette kan gi ulike typer belastning på infrastruktur, byrom og kommunale tjenester, men også ulike muligheter for lokal verdiskaping. Disse ulikhetene tilsier at behovet for avgiftstype vil variere mellom kommuner, sesonger og reisemål. Kristiansand kommune støtter også forslaget om at kommunen i forskriften kan bestemme hvilke måneder av året cruiseavgiften skal gjelde.

Avgiftens størrelse

For de reisende vil avgiften føre til en prisøkning når rederiene lempet avgiften over på dem. Kristiansand kommune mener at foreslåtte cruiseavgift på 100 kr per passasjer per døgn er satt for høyt, og at nivået ikke fremstår som moderat eller står i et rimelig forhold til overnattingsavgiften. Cruiseavgiften gjelder per passasjer, mens overnattingsavgiften gjelder per rom. For reisende vil summen av avgiften være avhengig av avgiftsnivået og hvor mange av kommunene på seilingsruta som innfører cruiseavgiften. I det prissensitive familiesegmentet vil for eksempel en familie på fire personer få 1600 kroner i avgifter gitt at reisen innebærer stopp i fire havner (gjennomsnittlig antall stopp i Norge) med cruiseavgift. I og med at forretningsmodellen til cruise bygger på flere anløp, kan ikke avgiftssettingen vurderes isolert ut fra hver havn. Det er den totale avgiftsmessige belastningen på reisen

som avgjør hvilket land og hvilke steder som velges som destinasjon. Hvis noen av de attraktive stedene innfører en høy avgift og blir uaktuelle cruisedestinasjoner, risikerer man at en rute flyttes og at andre havner også mister anløp.

Dersom en kommune innfører en avgift som oppleves som høy, er det en reell risiko for at anløp flyttes til en nærliggende havn uten avgift. Da vil havna redusere sine inntekter, samtidig som belastningen på regionen og omkringliggende kommuner består. Cruiserederiene planlegger og booker anløp flere år i forkant. Et avgiftsnivå som oppleves som høyt, eller usikkert kan svekke norske havners langsiktige konkurranseevne.

Kristiansand kommune mener at cruiseavgiften bør kunne tilpasses lokale forhold ved at kommunestyret i kommunal forskrift, kan vedta nivået på avgiften i form av et kronebeløp per passasjer. For å bidra til forutsigbarhet for rederiene og redusere risikoen for at noen havner priser seg for høyt bør det i forskriften fastsettes et maksimumsbeløp på 50 kroner i nasjonal forskrift.

Hvis departementet likevel vil fastholde at det skal være en nasjonal sats mener Kristiansand kommune at satsen bør settes et sted mellom 30 og 50 kroner.

Det bør også i forskriften være en bestemmelse om hvordan satsen skal reguleres.

Avgrensing og innføring av cruiseavgift

Hvem som omfattes av avgiften

Kristiansand har flere passasjerskip som går i fast rute mellom norsk og utenlandsk havn. Kristiansand kommune legger til grunn at passasjerer på skip i fast rute mellom to havner som kjøper "pakketur" ikke rammes av en eventuell cruiseavgift. "Pakketurer" kan eksempelvis inkludere ferjebillett, overnatting og aktivitet i regionene. Disse passasjerene/besøkende vil rammes av en eventuell overnattingsavgift.

Offentliggjøring og kunngjøring av kommunens forskrift og ikraftsetting

Cruisenæringen er en forutsigbar næring og planlegger reiserutene 3-5 år frem i tid. Denne planleggingshorisonten innebærer at endringer i rammevilkår kan få betydelige konsekvenser dersom de innføres på kort varsel. For å sikre forutsigbarhet og opprettholde norske havners attraktivitet, bør nye avgifter varsles og fases inn over tid.

For å imøtekomme næringens langsiktige planlegging, mener Kristiansand kommune at den nasjonale forskriften tidligst kan tre i kraft 1. Januar 2028, og at lokale forskrifter må varsles ett år før ikrafttredelse.

Sak .: Referatsaker

Sak R-1/26: Søknad om støtte til kartlegging og utvikling av O&M-base for havvind – Kongsgård havn

Vedlegg

Søknad om støtte til kartlegging og utvikling av OM Havn (1)

Dato 28. mai 2026
Saksnr.: 2026011378-1
Saksbehandler Morten Lauknes
Godkjent av Bernt Jørgen Stray

Saksgang
Kommunalutvalget

Møtedato
09.06.2026

Søknad om støtte til kartlegging og utvikling av O&M-base for havvind – Kongsgård havn

Sammendrag

Agder fylkeskommune har vedtatt en støtteordning for utredning av mulige operasjons- og vedlikeholdsbaser (O&M-baser) for havvind i Agder, rettet mot de fire aktuelle kommunene som kan etablere slike baser. Kommunene kan søke om tilskudd på inntil kr 250 000 per prosjekt. Kristiansand kommune har på denne bakgrunn utarbeidet en søknad om støtte til videreutvikling av Kongsgård havn som operasjons- og vedlikeholdsbase for havvind, i samarbeid med Kristiansand Havn IKS og Southwind AS.

Prosjektet er i tråd med vedtatte regionale og kommunale strategier for næringsutvikling og energinæringer. I den politisk vedtatte verdiskapingsstrategien *Fornybarregionen* er energinæringer løftet frem som et sentralt satsingsområde, og i handlingsplanen fremgår det at regionen skal arbeide for etablering av driftsbaser for havvind. Formålet med prosjektet er å sikre et tilstrekkelig og kvalitetssikret datagrunnlag for å kunne levere en faglig adekvat vurdering av Kristiansand som mulig O&M-base for havvind.

Vedlegg:
Søknad om støtte til kartlegging og utvikling av OM Havn (1)